

Irinyi János munkássága és a zajtalan és robbanásmentes gyufa

Kiemelkedő Nemzeti Érték

2015. április 23.

IRINYI JÁNOS 1817-ben született Erdélyben, a Bihar megyei Albison, Irinyi János mezőgazdász és Jánossy Róza gyermekeként. Édesapja országos híró agrárszakember volt, aki 1830-ban tisztartóként került a nagylétei Mandell-birtokra.

Irinyi János iskoláit Nagyváradon és Debrecenben végezte, majd 19 évesen már a bécsi Politechnikumban tanult kémiát. Majd Berlinbe ment, ahol az akkori híres kémikusokkal keresett kapcsolatot, amit élete végéig fenntartott. Egyik professzorának, Meissner Pálnak sikertelen kísérlete kapcsán jött rá a zajtalan gyufa megoldásának gondolatára. Hosszú kísérletsorozat után, 1836-ban szabadalmaztatta a zajtalan és robbanásmentes gyufát, amelynek lényege, hogy a gyufa fejében a foszfort nem kálium - kloráttal, hanem ólom-dioxiddal keverte.

Találmányát Rómer István gyufagyárosnak adta el, és a kapott pénzből akadémiai tanulmányait finanszírozta. Tanulmányai befejezése után haza tért, és 1840-ben gyufagyárat alapított Pesten, az „Első Pesti Gyújtófák Gyárát”, melyet később kénytelen volt eladni.

A mai köztudatban csak a gyufával kapcsolatos tevékenysége ismert, pedig az új szemléletű kémia egyik legelső hazai terjesztője volt, valamint jelentős szerepet játszott a magyar kémiai szaknyelv kialakulásában. Élete utolsó szakaszában a debreceni István malom igazgatója volt, 1895-ben hunyt el Vértesen (mai Létavértes település része).

